

INLICHTINGEN-BULLETIN NR.: 08/97
(27 februari 1997)

SAUDI-ARABIE - VERENIGDE STATEN

Overleg over voortgang onderzoek naar aanslag op Al-Khobar

De Saudische Minister van Defensie voert op dit moment overleg met de Amerikaanse regering over het Saudische onderzoek naar de toedracht van de aanslag op de Amerikaanse luchtmachtbasis Al-Khobar, in Saudi-Arabië (vide MID Inlichtingenbulletin 07/97 dd.200297). De Saudische minister heeft afgelopen woensdag in Washington tegenover de media verklaard dat het onderzoek nog niet is afgesloten. Het rapport van dit onderzoek had begin februari moeten verschijnen. De uitspraak kan worden gezien als een diplomatieke verhulling van het meningsverschil tussen de Verenigde Staten en Saudi-Arabië over de (voorlopige) conclusies van het onderzoeksrapport. Zoals eerder gemeld betreft dit de mate van betrokkenheid van Iran bij de aanslag. Het hoge Saudische bezoek aan de Verenigde Staten is een aanwijzing dat de Amerikaanse regering groot gewicht hecht aan de bevindingen van het Saudische onderzoeksrapport. De Verenigde Staten hebben tot dusver verklaard dat het Saudische onderzoek, waarbij ook de FBI tot op zekere hoogte is betrokken, tot dusver onvolledig is. De indruk bestaat dat Saudi-Arabië het onderzoeksresultaat om politieke redenen poogt te manipuleren. Het Saudische regime zou onder andere willen voorkomen dat de Verenigde Staten naar aanleiding van Al-Khobar - de tweede aanslag tegen een Amerikaans militair doel in Saudi-Arabië - een militaire strafactie tegen Iran ondernemen. Een dergelijke actie zal leiden tot ernstige problemen in de betrekkingen tussen Saudi-Arabië en Iran.

Overigens heeft een **Saudische** islamitisch fundamentalistische oppositiegroep deze week bekendgemaakt dat nieuwe aanslagen tegen Amerikaanse doelen in Saudi-Arabië kunnen worden verwacht.

SYRIE

Uitbreiding militaire samenwerking met Iran

Tussen Syrië en Iran vonden de afgelopen weken opvallend veel contacten plaats. Aan het hoofd van een uitgebreide delegatie bracht de Iraanse Ministerie van Defensie, medio februari, een bezoek aan Damascus. Op nagenoeg hetzelfde tijdstip bezocht een Syrische delegatie, tezamen met de Iraanse militaire attaché in Damascus, Teheran. De samenstelling van de Syrische delegatie en de gespreksonderwerpen zijn vooralsnog onbekend. Ten slotte vond op 22 februari in Damascus een vergadering plaats van de Syrisch-Iraanse Commissie voor Economische en Technische samenwerking. Deze commissie gaat ook over militair-technische samenwerking.

[REDACTED]

De Iraanse Minister van Defensie voerde besprekingen met de Syrische premier en Minister van Defensie over uitbreiding van de militaire samenwerking. Gebleken is dat Iran al enige tijd hierop aandringt. Na afloop van het overleg werd de "strategische relatie" tussen beide landen onderstreept, maar geen concreet resultaat bekendgemaakt. Syrië en Iran werken vooral samen op het gebied van de productie van SCUD-C-raketsystemen en uitbreiding van dit programma ligt voor de hand. Voorts zal zijn gesproken over mogelijke wapenleveranties door Iran aan Syrië. De Iraanse militaire industrie kan inmiddels voorzien in enkele soortgelijke typen wapensystemen zoals die voorheen door Rusland aan Syrië werden geleverd. Vanwege de militaire schuld (US \$ 12 miljard) van Syrië, heeft Rusland de wapenleveranties in de afgelopen jaren aanzienlijk gereduceerd. Hierdoor zijn tekorten opgetreden in Syrië.

Na afloop van het overleg meldde de Iraanse media dat Iran steun aan Syrië heeft toegezegd in de "confrontatie" met Israël. Zoals bekend keert Iran zich fel tegen overleg met Israël en steunt Teheran de militaire acties tegen Israël van de militaire arm van de Libanese Hezbollah. Van betekenis in dit verband is het onderhoud van de Iraanse ambassadeur in Damascus, op 3 februari, daags voor het bezoek van de Iraanse Minister van Defensie, met de leiding van de Hezbollah-strijdgroep. Er zijn aanwijzingen dat Iran ontevreden is over de inschikkelijkheid van Hezbollah tegenover Syrië. Het Syrische regime legt, onder Amerikaanse druk, Hezbollah beperkingen in zijn acties op. Dit heeft overigens de instemming van Libanon. Naar verluidt zou de Libanese premier de Verenigde Staten - en dus indirect Israël - de verzekering hebben gegeven dat het einde van de guerrilla-aanvallen door Hezbollah kan worden verwacht. Het lijkt er sterk op dat Libanon hiermee de huidige discussie in Israël over een eventuele, eenzijdige, troepenterugtrekking uit zuid-Libanon positief wil beïnvloeden.

Het hoge Iraanse bezoek aan Damascus maakt duidelijk dat Iran zijn (zekere) invloed op Libanon en Syrië wil behouden. Militaire leveranties aan Syrië kunnen daarvoor een probaat middel zijn.

RUSLAND - CENTRAAL-AZIË

Crisisoverleg over Afghanistan

Op initiatief van Oezbekistan hebben de Ministers van Defensie van Rusland, Kazachstan, Tadzjikistan, Oezbekistan en Kirgizstan op 25 februari in de Oezbeekse hoofdstad Tasjkent gesproken over de ontwikkelingen in Afghanistan. Volgens persberichten zouden de ministers vrezen dat de islamitische strijders van de Taliban zullen oprukken tot aan de grens met het GOS en dat het conflict daarna overslaat. Rusland zou hebben voorgesteld om gezamenlijk in het GOS twee gemechaniseerde divisies te formeren.

Over de uitkomst van de besprekingen is niets bekend. Het feit echter, dat juist Oezbekistan, dat doorgaans Moskou op afstand wil houden, het initiatief heeft genomen voor het crisisberaad, geeft aan dat in de regio grote zorgen over Afghanistan bestaan. Deze zorg wordt gedeeld door Rusland. Vorige week schreef een doorgaans goed geïnformeerde Russische krant dat [REDACTED] [REDACTED] de directeur van de Grenstroepen, [REDACTED] een groot deel van hun overleg hebben gewijd aan Afghanistan. Rusland heeft tot nu toe getracht om het

[REDACTED]

conflict beperkt te houden tot Afghanistan. Volgens [REDACTED] is het mogelijk dat dit niet langer zal lukken. Hij wees op het gevaar dat samen met terugtrekkende troepen van de Afghaanse krijgsheren Massoed en Dostam, duizenden mensen naar het gebied van de aangrenzende GOS-staten vluchten. Er zouden dan in de grensstreek met Afghanistan vijandelijkheden kunnen ontstaan. [REDACTED] heeft gezegd dat er voorbereidingen nodig zijn voor "een internationale vredesoperatie van ongekende omvang". (De Russische term, die [REDACTED] hiervoor gebruikte wordt in Rusland zowel gebruikt om peacekeeping en peace-enforcing aan te duiden.)

Uit open en geheime Russische analyses van de veiligheidssituatie is bekend dat Afghanistan als de belangrijkste destabiliserende factor aan de zuidgrens van de voormalige Sovjet Unie wordt gezien. In Centraal-Azië bevinden zich ongeveer 25.000 Russische troepen.

RUSLAND - OEKRAÏNE

Russische bezwaren tegen levering Oekraïense tanks aan Pakistan

De Russische [REDACTED] heeft bezwaar gemaakt tegen de levering aan Pakistan van 320 Oekraïense tanks. (Recent is de eerste partij naar Pakistan verscheept.) De Russische regering zou geen licentie hebben afgegeven voor de export van Russische onderdelen in de tanks. [REDACTED] dreigde met het stopzetten van de levering van onderdelen. De secretaris van de Oekraïense Nationale Veiligheids- en Defensieraad, [REDACTED] heeft de kritiek afgewezen en verklaard dat de export een interne aangelegenheid van Oekraïne is. Ten aanzien van het dreigement van een stop van de levering van onderdelen aan Oekraïne, zinspeelde [REDACTED] op Oekraïense vergeldingsmaatregelen door erop te wijzen dat veel Russische militair materieel onderdelen uit Oekraïne bevatten.

Er bestaan nog steeds nauwe banden tussen de Russische en Oekraïense defensie-industrie. In augustus meldde de Russische Minister voor Defensie-industrie dat slechts 18% van de militaire productie van Rusland geen Oekraïense onderdelen bevat. Daadwerkelijke Russische stappen om de export van de Oekraïense tanks op dit late tijdstip nog tegen te houden zijn dan ook niet waarschijnlijk. Mogelijk zijn de opmerkingen van [REDACTED] vooral bedoeld om de goede defensie-industriële betrekkingen met India veilig te stellen.

Russische verdachtmakingen over NAVO/PfP oefening bij de Krim

De serieuze Russische krant *Nezavisimaja Gazeta* heeft op 22 februari gemeld dat er deze zomer een NAVO marine-oefening in de Zwarte Zee op het programma staat waaraan Oekraïense schepen en eenheden van de Amerikaanse Zesde Vloot zullen deelnemen. Volgens de krant zou "het onderdrukken van separatisten op een zeker schiereiland" (lees: de Krim) het thema van de oefeningen zijn. Deze separatisten zouden een gewapende opstand tegen het wettig gezag zijn begonnen, gesteund door "een naburige staat". Op Rusland, zo stelt de krant, komt dit over als een poging om "gevaarlijke druk" uit te oefenen, vooral omdat het hier niet meer gaat om diplomatieke middelen, maar om daadwerkelijk machtsvertoon binnen een gebied waar Rusland vitale belangen heeft.

Op 26 februari heeft [REDACTED] zich tegenover de Nederlandse ambassadeur in Moskou over deze oefening uitgelaten in termen van een "provocatie van de NAVO in een hoogst gevoelige regio" en een "onvriendelijke",

[REDACTED]

zelfs "gevaarlijke" daad tegenover de Russische bevolking van de Krim. Rusland was uitgenodigd aan de oefening deel te nemen, maar Ryurikov zei dat dat in de huidige opzet uitgesloten is. Rusland tekent protest aan bij de NAVO en dringt aan op afstel of tenminste wijziging van de doelstelling van de oefening.

Met genoemde oefening wordt de PfP-oefening *Sea Breeze-97* bedoeld, die voor eind augustus op en nabij de Krim staat gepland. Aan het gedeelte van de oefening dat op land zal plaatsvinden zullen Oekraïense en Amerikaanse mariniers deelnemen. Volgens Oekraïne is een doel van de oefening "het voorkomen van wapenleveranties aan een conflictgebied". Aan de oefening nemen geen Nederlandse eenheden deel.

De heftige Russische reacties houden verband met grote zorgen over de steeds groter wordende invloed (en presentie) van de Alliantie in het Zwarte Zeegebied. In dat verband past ook de brief van de Anti-NAVO groep in de Russische Doema aan de Oekraïense president Kuchma, waarin om opheldering wordt gevraagd over een mogelijke permanente stationering van Amerikaanse marine-eenheden in Sevastopol.